

Aanvulling Verzoekschrift
d.d. 13 augustus 2012
van de belanghebbenden in
het 8 december strafproces

**Aan: De Krijgsraad in het strafproces ter
Zake de op 7, 8 of 9 december 1982 in
Fort Zeelandia gepleegde strafbare feiten**

Paramaribo 7 april 2014

Geven met verschuldigde eerbied te kennen:

I. VERZOEKERS

- A. Owinje Natasha Hoost, wonende te Leiderdorp, Nederland;
- B. Kanta Shilavati Adhin, wonende te Zoetermeer, Nederland;
- C. Nirmala Rambocus, wonende te Utrecht, Nederland;
- D. Lilian Yolanda Ho Kang You, wonende te Amsterdam, Nederland;
- E. Rani Sohansingh, wonende te Paramaribo;
- F. Eric Henk Kamperveen, wonende te Paramaribo;
- G. Helen Renee Leckie, wonende te Paramaribo;
- H. Anoinette Vincentia Carbière, wonende te Paramaribo;
- I. Vidija Adhin, wonende te Paramaribo;
- J. Carol Ernesta Rahman, wonende te Paramaribo;
- K. Rammoertie Sheombar, wonende te Paramaribo;
- L. Johan Riegenne Maria Slagveer, wonende te Paramaribo;
- M. De Vakcentale C-47, rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging, gevestigd te Paramaribo;

allen te deze domicilie kiezende ten Kantore van het Advocatenkantoor Lim A Po aan de Mr. F.H.R. Lim A Postraat no. 14 te Paramaribo en voor wie als gemachtigden, zowel afzonderlijk als gezamenlijk optreden, met de macht van substitutie, Mr. M.I. Vos, Mr. S. Marica en Mr. H.A.M. Essed, advocaten bij het Hof van Justitie van Suriname, verder te noemen, "**Verzoekers**".

1. Verzoekers hebben bij verzoekschrift d.d. 13 augustus 2012 zich tot uw Krijgsraad gewend met onder meer het verzoek te erkennen dat Verzoekers "..... het recht hebben zich te mengen in het strafproces tegen de verdachten van de moorden op 7, 8, of 9 december 1982 gepleegd in het Fort Zeelandia te Paramaribo (8 december Strafproces), althans daarin een bijdrage te leveren die kan leiden tot de berechting en bestraffing van de daders", verder te noemen het "**Verzoek**".

2. Verzoekers brengen onder de aandacht van uw Krijgsraad dat wijlen mevrouw Ursila Suze Orsine Daal, welke door het Hof van Justitie bij beschikking d.d. 31 oktober 2000 als belanghebbende is erkend, door een administratieve omissie mede als verzoekster in het verzoekschrift d.d. 13 augustus 2012 is vermeld. Uw Krijgsraad wordt dan ook beleefd verzocht haar niet als verzoekster te beschouwen.

II. DE GRONDSLAG VAN HET VERZOEK

Schorsing vervolging geen processuele belemmering

3. Bij schrijven d.d. 5 december 2012 heeft uw Krijgsraad aan verzoekers meegedeeld:

"Krachtens het vonnis van de Krijgsraad van 11 mei 2012 is het "8 december" strafproces op basis van een formele eindbeslissing thans formeel geschorst".

Verder deelde uw Krijgsraad Verzoekers mede:

"Derhalve bestaat voor het verzoekschrift" ..... "vooralsnog geen juridische grondslag om het in behandeling te nemen".

Verzoekers kunnen zich niet verenigen met voormeld oordeel c.q. standpunt van uw Krijgsraad en wel om de volgende redenen.

4. Bij zijn vonnis d.d. 11 mei 2012 heeft uw Krijgsraad beslist:

"Schorst de vervolging ingesteld tegen de verdachte bij dagvaarding d.d. 05 november 2001 totdat over het Constitutioneelrechtelijk vraagstuk met betrekking tot artikel 131 lid 3 van de Grondwet is beslist."

De Krijgsraad heeft dus uitdrukkelijk de "vervolging" van de verdachten geschorst en niet het 8 december "strafproces" zoals is gesteld in voormeld schrijven van uw Krijgsraad aan Verzoekers.

5. Dat niet het strafproces, maar slechts de vervolging is geschorst, is door uw Krijgsraad zelf in rechte bevestigd omdat uw Krijgsraad op 12 december 2012, dus na de schorsing, in alle strafzaken van het 8 decemberstrafproces, ambtshalve c.q. op eigen initiatief, een terechtzitting heeft gehouden en daarbij de Auditeur-Militair in de gelegenheid heeft gesteld zich uit te laten over de vorderingen met betrekking tot het instellen van een Constitutioneel Hof, waarnaar in het vonnis van uw Krijgsraad d.d. 11 mei 2012 is verwezen. Dit bewijst dat alle 8 december strafzaken nog aanhangig zijn.

Verzoekers zijn dan ook van oordeel dat uit het voorgaande blijkt dat de schorsing van de vervolging tegen de verdachten er niet aan in de weg heeft gestaan dat de Krijgsraad in alle 8 december strafprocessen processuele handelingen heeft verricht die geen vervolging inhouden, c.q. door de Auditeur Militair heeft doen verrichten. De in dit verband aan te leggen maatstaf is of de verzochte processuele handeling verband houdt met dan wel van invloed is op het verlengen c.q. het opheffen van de schorsing van de vervolging.

6. Verzoekers zijn daarom bescheiden van oordeel dat uw Krijgsraad ten onrechte geoordeeld heeft dat voor het in behandeling nemen van hun Verzoek geen juridische grondslag aanwezig is vanwege de schorsing van de vervolging.

Verzoekers zijn op grond van het voorgaande dan ook van oordeel dat de schorsing van de vervolging van de verdachten niet in de weg staat dat Verzoekers zich in alle 8 decemberstrafprocessen mengen, zoals verzocht.

7. Verzoekers zijn dan ook van oordeel dat ook indien uw Krijgsraad in het hierna nog te bespreken vonnis van het Hof van Justitie d.d. 27 januari 2014 in het hoger beroep van de verdachte Ritfeld tegen het vonnis van uw Krijgsraad d.d. 11 mei 2012 geen aanleiding ziet om de schorsing van de vervolging tegen de andere verdachten in de 8 december strafprocessen als opgeheven te beschouwen c.q. ambtshalve op te heffen, dan nog is die schorsing geen belemmering om ook in die strafprocessen Verzoekers hun Verzoek in behandeling te nemen.

Materiele grondslag

8. In het schrijven van uw Krijgsraad d.d. 5 december 2012 deelt uw Krijgsraad aan Verzoekers mede dat hij hun Verzoek begrijpt als een verzoek om voeging, zoals geregeld in de artikel 316 e.v. van het WvSv.

Het Verzoek van Verzoekers is zoals in paragraaf I daarvan is aangegeven echter gebaseerd op de rechtstreekse werking van de artikel 8 van de "American Convention on Human Rights", verder te noemen het "Verdrag", welk artikel zoals hierna nog zal blijken rechtstreeks werkt in Suriname.

9. Indien en voor zover uw Krijgsraad artikel 8 van het Verdrag niet als grondslag voor het Verzoek wenst te aanvaarden - hetgeen naar het oordeel van Verzoekers onjuist zou zijn - dan verzoeken Verzoekers uw Krijgsraad hun Verzoek mede te beschouwen als gegrond te zijn op artikel 316 van het Wetboek van Strafvordering (WvSv), maar daarbij dat artikel verdragsconform te interpreteren en toe te passen, althans te interpreteren en toe te passen conform de inhoud en strekking die het Inter-Amerikaans Hof voor de rechten van de Mens door middel van vaste jurisprudentie aan dat artikel 8 van het Verdrag heeft gegeven.

III. VONNIS HOF VAN JUSTITIE VAN 27 JANUARI 2014

10. Inmiddels heeft op 27 januari 2014 het Hof van Justitie in het hoger beroep dat de verdachte, Edgar Wilfred Riffeld, heeft ingesteld tegen het vonnis van uw Krijgsraad d.d. 11 mei 2012, vonnis gewezen, verder te noemen het "Vonnis", hetwelk een formele en materiele eindbeslissing is. Naar aanleiding van dat Vonnis, hetwelk een gewijzigde omstandigheid oplevert, wensen Verzoekers hun Verzoek aan te vullen en van meerdere rechtsgronden te voorzien.

11. Het Hof van Justitie, zijnde ingevolge artikel 139 van de Grondwet "de hoogste instantie van de Rechterlijke Macht met rechtspraak belast", heeft bij zijn Vonnis de volgende overwegingen aan zijn daarin gegeven beslissing ten grondslag gelegd.

A.

"De Krijgsraad mocht derhalve de vervolging niet schorsen om een rechtsvraag van constitutionele aard beantwoord te krijgen nu daarin door de wetgever niet is voorzien. Een dergelijke extensieve interpretatie van artikel 5 WvSv is in strijd met het strafvorderlijk legaliteitsbeginsel neergelegd in artikel 1 WvSv ...."

B.

*"In het Kader van het door de verdachte gedaan beroep op het bepaalde in art. 8 AVRMO overweegt het Hof - wellicht ten overvloede - als volgt. Evenals de vergelijkbare regel van art. 14 derde lid aanhef en onder c van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politiek Rechten (IVBPR) en art. 6 eerste lid van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) beoogt het voorschrift inzake de behandeling van een strafzaak binnen een redelijke termijn te voorkomen dat een verdachte langer dan redelijk is onder de dreiging van (verdere) strafvervolging zou moeten leven. Naast de bescherming die aldus aan de verdachte wordt geboden zijn er andere factoren die nopen tot een voortvarende afhandeling van strafzaken, zoals de preventieve werking die geacht wordt uit te gaan van de berechting en bestraffing, **de gerechtvaardigde belangen van het (de) eventuele slachtoffer(s)** van het feit en de ongunstige invloed van het tijdsverloop op de beoordeling van de feiten als gevolg van de verbleking van de herinnering van - bijvoorbeeld - eventuele getuigen. (Vette letters en onderstreping door Verzoekers).*

Naar het oordeel van het Hof heeft voormelde verdragsbepaling - zoals de raadsman terecht heeft aangevoerd - rechtstreekse werking. In casu is de redelijke termijn

ruimschoots overschreden aangezien de aanvang van de strafzaak i.c. dateert van het jaar 2002, ...".

"Sedertdien zijn er thans bijna twaalf jaren verstreken zonder dat de strafzaak tegen de verdachte is afgehandeld. Naar het oordeel van het Hof zijn er geen feiten en/of omstandigheden gebleken die een dusdanige forse overschrijding van de redelijke termijn kunnen rechtvaardigen. Gelet op al het voorgaande dient deze strafzaak in eerste aanleg - naar het oordeel van het Hof - met de nodige voortvarendheid te worden afgehandeld".

12. Verzoekers zijn van oordeel dat het Hof van Justitie met voormelde overwegingen ten minste drie nieuwe regels van objectief recht heeft toegevoegd aan het Surinaams recht, te weten:

1. Een administratief geschil valt niet onder de werking van artikel 5 WvSv;
2. Artikel 8 van het Verdrag werkt rechtstreeks in de Surinaamse rechtsorde;
3. Ook de gerechtvaardigde belangen van slachtoffers c.q. nabestaanden worden door artikel 8 van het Verdrag beschermd.

13. Het Hof van Justitie heeft dan ook beslist het vonnis van uw Krijgsraad d.d. 11 mei 2012 gewezen tegen de verdachte Ritfeld te vernietigen en heeft opnieuw rechtdoende de zaak terugverwezen naar uw Krijgsraad met inachtneming van het in het Vonnis overwogene.

IV. JURIDISCHE GEVOLGEN VAN HET VONNIS

Gelijkheidsbeginsel

14. Met zijn overweging en beslissing ten aanzien van de niet juiste toepassing door uw krijgsraad van artikel 5 WvSv heeft het Hof van Justitie een regel gegeven die thans deel uitmaakt van het Surinaams objectief recht. De schorsing van de vervolging tegen Ritfeld was volgens deze regel onrechtmatig.

De schorsing van de vervolging tegen de overige verdachten is op exacte dezelfde grond gebaseerd, zonder dat daarbij enige andere op de persoon van die overige verdachten gebaseerde grond aanwezig was. Op grond van het gelijkheidsbeginsel moet de schorsing van de vervolging tegen de overige verdachten dan ook eveneens als onrechtmatig beschouwd worden en dient alleen al om die reden die schorsing door uw Krijgsraad ambtshalve te worden opgeheven.

Ten overvloede zij hierbij gesteld dat met de toepassing van het gelijkheidsbeginsel ten opzichte van alle verdachten, ook de gerechtvaardigde belangen die Verzoekers bij de opheffing van de schorsingen hebben gediend worden, welke belangen - zoals hierna nog zal blijken - door het Hof van Justitie bij zijn Vonnis zijn erkend.

15. Dat op basis van het gelijkheidsbeginsel ook de schorsing van de vervolging tegen de overige verdachten moet worden opgeheven volgt eveneens uit het feit dat, voor zover Verzoekers begrepen hebben, het Openbaar Ministerie de zaken tegen alle verdachten gevoegd heeft aangebracht.

Aan deze beslissing ligt de veronderstelling ten grondslag dat de zaken onderling zo zeer nauw met elkaar verweven zijn dat om die reden de verdachten gevoegd moeten worden vervolgd en berecht. Aan deze beslissing ligt dus ook de veronderstelling ten grondslag dat alle personen tegen wie een dagvaarding is uitgebracht in gelijke mate voldoen aan het verdachte-begrip van artikel 19 WvSv. Uit de tenlastelegging van een deelnemingsvorm (medepleger dan wel medeplichtige) en het feit dat het gaat om 15 moorden die dezelfde locus delicti hebben, volgt dat het Openbaar Ministerie iedere verdachte ervan verdenkt een

substantiële bijdrage te hebben geleverd aan de totstandkoming van de moorden. Het zou derhalve in strijd met het gelijkheidsbeginsel zijn indien personen die volgens de tenlastelegging in ieder geval in gelijke mate voldoen aan het verdachtebegrip en ten aanzien waarvan het Openbaar Ministerie heeft geoordeeld dat hun (vermoedelijke) betrokkenheid bij de moorden zo wezenlijk en verweven is dat hun zaken gevoegd moeten worden aangebracht bij de rechter - zoals in casu is geschied - op ongelijke wijze zouden worden behandeld, in die zin dat ten aanzien van één persoon de vervolging zou worden voortgezet en ten aanzien van de andere de vervolging geschorst zou blijven op gronden die door het Hof van Justitie als onrechtmatig zijn beoordeeld.

Door gelijke gevallen (gelijk in de zin van de mate van verdenking en substantiële bijdrage aan de totstandkoming van de delicten) ongelijk te behandelen, zou uw Krijgsraad in strijd handelen met de beginselen van behoorlijke strafrechtspleging, meer specifiek het gelijkheidsbeginsel.

Uw Krijgsraad is dan ook aan dit gelijkheidsbeginsel gehouden.

Rechtstreekse werking artikel 8 Verdrag

16. Met zijn overweging en beslissing ten aanzien van de rechtstreekse werking van artikel 8 van het Verdrag in de Surinaamse rechtsorde alsmede de gerechtvaardigde belangen van de nabestaanden die met dat artikel ook beschermd worden heeft het Hof van Justitie nog een regel gegeven die thans deel uitmaakt van het Surinaams objectief recht. Die regel logenstrafte het hierna volgend oordeel van uw Krijgsraad zoals gegeven in zijn vonnis d.d. 11 mei 2012.

“De Krijgsraad is tot het oordeel gekomen dat er geen bepalingen in het belang van de nabestaanden in voormeld verdrag zijn aangetroffen, waarbij gesteld kan worden dat de gewijzigde Amnestiewet in strijd is met een ieder verbindende bepaling van genoemd verdrag jegens de nabestaanden, dus van een fundamenteel en specifiek recht welk ingeroepen kan worden door de nabestaanden en waarvan beknopping heeft plaatsgevonden door de Amnestiewet”

17. Nu het Hof van Justitie heeft geoordeeld dat artikel 8 van het Verdrag eveneens de gerechtvaardigde belangen beschermt die nabestaanden hebben bij de naleving van die bepaling, komt het Verzoekers voor dat de Amnestiewet 1989 (S.B. 1992 no. 68, zoals gewijzigd bij S.B. 2012 no. 49), verder te noemen de **“Amnestiewet 2012”**, welke de niet ontvankelijkheid van het Openbaar Ministerie voorschrijft, weldegelijk een fundamenteel en specifiek recht van Verzoekers schendt c.q. beknoot, namelijk het recht op c.q. het belang dat de nabestaanden hebben bij de berechting van de verdachten door een onafhankelijke rechter binnen een redelijke termijn en, zo nodig, de bestrafing van de daders.

18. Verzoekers verwijzen verder naar al hetgeen zij ten aanzien van de werking van het Verdrag en de rechten die zij daaraan kunnen ontleenen in hun Verzoek hebben gesteld en naar het rapport van de Internationale Commission of Jurists (ICJ) van 29 mei 2012 dat gepubliceerd is in het Surinaams Juristenblad van nr. 2 van september 2012, in welk rapport de stellingen van verzoekers volledige steun vinden.

Artikel 10 Grondwet

19. Aangezien artikel 10 van de Grondwet in wezen dezelfde bescherming beoogt als artikel 8 lid 1 van het Verdrag komt het Verzoekers voor dat de Amnestiewet 2012 eveneens een schending inhoudt van artikel 10 van de Grondwet.

Uw Krijgsraad oordeelde in haar vonnis d.d. 11 mei 2012 bij het toetsen van de Amnestiewet 2012 aan artikel 10 van de Grondwet echter als volgt:

“ De Krijgsraad ziet op grond van het vorenoverwogene evenmin reden om aan te nemen dat de gewijzigde Amnestiewet enig grondrecht van de nabestaanden heeft doorkruist”.

20. Het oordeel van uw Krijgsraad dat artikel 10 van de Grondwet niet geschonden is komt Verzoekers dan ook voor op gespannen voet te staan met het oordeel van het Hof van Justitie dat de bepaling uit het Verdrag met exact dezelfde strekking, namelijk artikel 8, met de schorsing van de vervolging, althans het niet voorzetten daarvan wel degelijk geschonden is.

21. Wellicht ten overvloede zij er hier op gewezen dat Verzoekers door het Hof van Justitie als belanghebbenden bij de vervolging van de verdachten zijn erkend, op grond van welke erkenning de vervolging door het Hof van Justitie zelfs is bevolen. Naast de rechten die Verzoekers aan artikel 8 van het Verdrag en artikel 10 van de Grondwet ontleen en welke rechten door de Amnestiewet 2012, althans door de schorsing van de vervolging geschonden worden, zijn deze erkenning en het daaraan inherente bevel tot vervolging een zelfstandige juridische grond, die door de Amnestiewet 2012 c.q. de schorsing van de vervolging geschonden, c.q. doorkruist wordt.

22. Het komt Verzoekers dan ook voor dat de Krijgsraad zowel op grond van artikel 106 als op grond van 137 van de Grondwet onjuist getoetst heeft en dat een nieuwe toetsing, op basis van de door het Hof van Justitie bij haar Vonnis gegeven overwegingen en gegeven regels van objectief recht, tot geen andere conclusie kan leiden dan dat de Amnestiewet 2012 een schending inhoud van ook de rechten die Verzoekers ontleen aan artikel 8 van het Verdrag en artikel 10 van de Grondwet. Om die reden alleen al is toetsing van de Amnestiewet 2012 aan artikel 131 lid 3 van de Grondwet niet vereist c.q. zelfs overbodig.

23. Met artikel 131 lid 3 wordt overigens dezelfde norm beschermd die reeds in artikel 10 van de Grondwet gegeven wordt, namelijk de berechting door een onafhankelijke rechter.

Nu uw Krijgsraad bevoegd is op grond van artikel 137 van de Grondwet elke wet te toetsen aan de klassieke grondrechten als opgenomen in hoofdstuk V van de Grondwet, waaronder artikel 10, ligt het des te meer voor de hand dat uw Krijgsraad met een hernieuwde toetsing van de Amnestiewet 2012 aan artikel 10 van de Grondwet als voormeld kan volstaan en beslist geen toetsing door het Constitutioneel Hof mag afwachten.

Verdachten geen normadressaat

24. Wellicht eveneens ten overvloede persisteren Verzoekers hierbij bij hun Verzoek d.d. 13 augustus 2012, onder meer bij het gestelde in het 83^e tot 94^e sustenu daarvan, namelijk dat de verdachten in het 8 december strafproces in het geheel niet onder de werking van de Amnestiewet 2012 vallen.

REDEN waarom Verzoekers persisteren bij hun Verzoek d.d. 13 augustus 2012 zoals hierbij aangevuld, met dien verstande dat indien uw Krijgsraad tot het oordeel komt dat Verzoekers hun Verzoek om zich te mogen mengen in alle 8 december strafprocessen niet kunnen gronden op artikel 8 van het Verdrag, maar uitsluitend op

artikel 316 WvSv, uw Krijgsraad verzocht wordt dat artikel 316 WvSv verdragsconform te interpreteren en toe te passen, althans te interpreteren en toe te passen conform de inhoud en strekking die het Inter-Amerikaans Hof voor de Rechten van de Mens door middel van vaste jurisprudentie aan dat artikel 8 van het Verdrag heeft gegeven en met dien verstande dat in dat geval de door de staat Suriname of de veroordeelde te betalen schadevergoeding door uw Krijgsraad wordt vastgesteld naar de maatstaven c.q. standaarden van voormeld Hof, zoals onder meer gegeven in het vonnis inzake Moiwana.

Hetwelk doende .... enz.

Paramaribo 7 april 2014

Mr. M.I. Vos

Mr. S. Marica

Mr. H.A.M. Essed